

Sygn. akt III U 545/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant sekr. sądowy Jadwiga Goraś

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2016 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy T. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania T. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 11 lipca 2016 r., **znak:** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy T. Z. prawo do emerytury, począwszy od dnia 1 czerwca 2016r.

Sygn. akt III U 545/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 sierpnia 2016 r.

Decyzją z dnia 11 lipca 2016 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy T. Z. prawa do emerytury.

W podstawie prawnej decyzji powołano ogólnie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015, poz. 748 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do uzyskania emerytury, bowiem do dnia 1 stycznia 1999 r. nie został udowodniony wymagany 15 – letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie dowodów dołączonych do wniosku przyjął za udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe łącznie w wymiarze 25 lat, 5 miesięcy i 3 dni.

ZUS wyjaśnił przy tym, iż nie uwzględniono do stażu pracy

w szczególnych warunkach zatrudnienia wnioskodawcy od 1 marca 1973 r. do 31 marca 1991 r. w Zakładach (...) oraz od 1 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1993 r. w Gospodarstwie Rolnym

w M., tj. łącznie 17 lat, 4 miesiące i 24 dni na stanowisku traktorzysty, bowiem wnioskodawca nie przedłożył odpowiedniego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, a na podstawie dostępnych akt osobowych nie można jednoznacznie stwierdzić w jakim okresie T. Z. był zatrudniony na stanowisku pracownika produkcji rolnej, a w jakim na stanowisku traktorzysty. Ponadto przedstawione zaświadczenie z dnia 31 sierpnia 1997 r. zawierające informacje o zatrudnieniu

w szkodliwych warunkach nie spełnia wymogów formalnych, więc nie może ono być traktowane jako świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wnioskodawca T. Z. w dniu 21 lipca 2016 r. złożył odwołanie od powyższej decyzji podnosząc, że w spornym okresie w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace traktorzysty. Wskazał, iż powyższe potwierdzić mogą świadkowie S. M. oraz K. O..

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania z tych samych względów oraz na podstawie tych samych przepisów prawa, które stanowiły podstawę wydania zaskarżonej decyzji.

Zakład wyjaśnił nadto, że na okoliczność pracy w szczególnych warunkach wnioskodawca nie przedłożył przewidzianych obowiązującymi przepisami dowodów, dlatego nie można było uwzględnić spornych okresów do stażu obniżającego wiek emerytalny. T. Z. dołączył jedynie ogólne świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę w dniu 29 marca 1991 r.,

z którego wynika, że w okresie od 1 marca 1973 r. do 31 marca 1991 r. pracował w Igloopolu – F. na stanowisku traktorzysty. Ponadto dołączył kopie dokumentów z akt osobowych, z których wynika, że pracował na stanowisku pracownika produkcji roślinnej. Brak jest zatem informacji, jaki rodzaj pracy wykonywał wnioskodawca oraz czy prace wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto na drugi sporny okres T. Z. również przedłożył ogólne świadectwo pracy, z którego wynika, że pracował w Gospodarstwie Rolnym w M. od 1 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1993 r. na stanowisku traktorzysty. Wnioskodawca przedłożył także zaświadczenie wydane przez Likwidatora dnia 31 sierpnia 1991 r., z którego wynika, że w obydwu spornych okresach wykonywał prace na ciągniku jako traktorzysta i była to praca w warunkach szkodliwych. ZUS odwołał się przy tym do orzecznictwa Sądu Najwyższego, z którego wywiódł wniosek, iż praca na stanowisku traktorzysty nie może być uznana za pracę w szczególnych warunkach, bowiem nie jest wykonywana w transporcie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca T. Z., urodzony (...), w dniu 16 czerwca 2016 r. złożył w organie rentowym wniosek o ustalenie prawa do emerytury z uwzględnieniem okresów pracy w warunkach szczególnych oświadczając w nim jednocześnie, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i wnosząc o przekazanie zgromadzonych tam środków, za pośrednictwem organu rentowego, na dochody budżetu państwa.

Na 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem ubezpieczeniowym wynoszącym 25 lat, 5 miesięcy i 3 dni, na dowód czego w aktach organu rentowego zalega dokumentacja w postaci m.in. świadectw pracy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił do stażu pracy

w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 1 marca 1973 r. do 31 marca 1991 r. w Zakładach (...) oraz od 1 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1993 r. w Gospodarstwie Rolnym w M., tj. łącznie 17 lat, 4 miesiące i 24 dni na stanowisku traktorzysty, bowiem wnioskodawca nie przedłożył odpowiedniego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, a na podstawie dostępnych akt osobowych nie można jednoznacznie stwierdzić w jakim okresie T. Z. był zatrudniony na stanowisku pracownika produkcji rolnej, a w jakim na stanowisku traktorzysty. Ponadto przedstawione zaświadczenie z dnia 31 sierpnia 1997 r. zawierające informacje o zatrudnieniu

w szkodliwych warunkach nie spełnia wymogów formalnych, więc nie może ono być traktowane jako świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Dowód – dokumentacja w aktach organu rentowego.

Sąd ustalił, że wnioskodawca T. Z. w okresach od 1 marca 1973 r. do 31 marca 1991 r. i od 1 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1993 r.

w PGR O. Zakład (...) (później: Państwowe Gospodarstwo Rolne w B. Zakład w O.; Państwowe Gospodarstwo Rolne w B. pow. (...) Zakład w M.; Państwowe Gospodarstwo Rolne w B. z/s w (...) K.; Zakłady (...) w D. Zakład Rolny w M.; (...) SA w D. Zakłady (...) w D.; Gospodarstwo Rolne (...) Skarbu Państwa w M. z/s w O. w Tymczasowym Zarządzie M. z/s w O.; Gospodarstwo Rolne Skarbu Państwa w M.) na stanowisku traktorzysty. Wraz z rozpoczęciem pracy, skierowano wnioskodawcę na kurs doszkalający, dzięki któremu zdobył uprawnienia kierowcy ciągnika.

T. Z. miał do dyspozycji ciągnik rolniczy oraz ciągnik gąsienicowy – DT, a w trakcie zniw obsługiwał również kombajn. Gospodarstwo zatrudniało kilkunastu traktorzystów. Ponadto gospodarstwo posiadało 200 ha powierzchni, a po połączeniu PGR M. z PGR O. około 700 ha i hodowało około 100 sztuk bydła. W okresie wiosennym miały miejsce siewy na polach, w okresie letnim zbiory plonów, a w okresie jesiennym podorywki, bronowanie oraz orka. W okresie zimowym do zadań wnioskodawcy należało zaopatrzenie gospodarstwa w paszę dla zwierząt. Pracownicy na zlecenie dyrektora wykonywali także usługi transportowe na rzecz innych zakładów pracy, jak Z. A. P., czy F.. Wnioskodawca transportował wówczas pobrane z wagonów nawozy, węgiel, itp. Dowożono także do (...) buraki, a z powrotem pobierano wysłodki.

Sąd ustalił ponadto, że zeznający w sprawie świadek S. M. otrzymał prawo do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy na takim samym stanowisku oraz w tym samym zakładzie pracy, co wnioskodawca T. Z..

Dowód :

- akta osobowe z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa w M., a w szczególności umowa o pracę z dnia 28.02.1973 r., umowa o pracę z dnia 1.09.1989 r., świadectwo pracy z dnia 29.03.1991 r., umowa o pracę z dnia 1.12.1991 r., świadectwo pracy z dnia 31.12.1993 r.,

- zeznania świadków: S. M., k. 22,

K. O., k. 22,

- przesłuchanie wnioskodawcy T. Z., k. 22.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego na etapie wydawania zaskarżonej decyzji, a także dokumentów przedłożonych dopiero w trakcie postępowania sądowego, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Odnośnie okresu pracy wnioskodawcy w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa w M., Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków S. M. oraz K. O.. Wskazani świadkowie pracowali w tym samym zakładzie pracy i wykonywali takie same czynności, jak wnioskodawca, a zatem dokładnie znali charakter tej pracy oraz jej negatywne oddziaływanie.

Dodatkowo zeznania wnioskodawcy wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają z treścią zeznań wyżej wskazanych zeznań świadków.

Dowody osobowe stanowią dodatkowo uzupełnienie dowodów z dokumentów w zakresie zajmowanych przez wnioskodawcę stanowisk pracy oraz rodzaju pracy wykonywanej w okresach będących przedmiotem postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy T. Z. należy uznać za uzasadnione.

Na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r. poz. 887) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2 art. 184).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 32 ust. 1a pkt 1).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32).

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43

ze zm.) - pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach określonych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ponadto według § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat

dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Bezspornym jest, iż wnioskodawca T. Z. w dniu (...) ukończył 60 lat, osiągnął wymagany staż ogólny wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn oraz był członkiem otartego funduszu emerytalnego, jednakże wniósł o przekazanie zgromadzonych na rachunku środków, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Istotą sporu w niniejszej sprawie była zatem kwestia ustalenia, czy wnioskodawca T. Z. był zatrudniony co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało ponad wszelką wątpliwość, iż w okresie od 1 marca 1973 r. do 31 marca 1991 r. i od 1 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1993 r. wnioskodawca T. Z. był zatrudniony w PGR O. Zakład (...) (później: Państwowe Gospodarstwo Rolne w B. pow. (...) Zakład w O.; Państwowe Gospodarstwo Rolne w B. pow. (...) Zakład w M.; Państwowe Gospodarstwo Rolne w B. z/s w (...) K.; Zakłady (...) w D. Zakład Rolny w M.; (...) SA w D. Zakłady (...) w D.; Gospodarstwo Rolne (...) Skarbu Państwa w M. z/s w O. w Tymczasowym Zarządzie M. z/s w O.; Gospodarstwo Rolne Skarbu Państwa w M.) wykonując pracę na stanowisku kierowcy ciągnika rolniczego, ciągnika gąsienicowego oraz kierowcy kombajnu.

Wprawdzie nazwy stanowisk zajmowanych przez wnioskodawcę nie odpowiadają nazewnictwu stanowisk ustalonych w zarządzeniu resortowym, jednak nie oznacza to, iż prace nie są wykonywane w warunkach szczególnych. Zgodnie bowiem z utrwalonym poglądem orzecznictwa dla ustalenia pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. istotne znaczenie ma rodzaj faktycznie wykonywanej pracy.

Zakres wykonywanych czynności przez wnioskodawcę w spornym okresie w pełni odpowiadał pracom w szczególnych warunkach wymienionym w wykazie A, w dziale VIII (w transporcie i łączności), w pozycji 3 – prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Dla porządku przypomnieć należy, iż zarządzenia resortowe utraciły moc

i nie są już źródłem prawa. O szczególnym charakterze zatrudnienia decyduje

w pierwszej kolejności rodzaj wykonywanych przez ubezpieczonego prac, wymienienie ich w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. i znaczna szkodliwość prac dla zdrowia oraz znaczny stopień ich uciążliwości. Te warunki prace wykonywane przez wnioskodawcę w spornym okresie spełniają.

Informacyjnie można jednak wskazać, że stanowisko, które wnioskodawca zajmował wymienione jest również w wykazie A, dział VIII –

w transporcie i łączności, w pozycji 3 – prace kierowców ciągników lub pojazdów gaśnicowych, w punkcie 1 – kierowca ciągnika kołowego oraz

w punkcie 2 – kierowca ciągnika gaśnicowego, stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odniesieniu do zarzutu organu rentowego sformułowanego

w odpowiedzi na odwołanie, który podniósł, że praca kierującego ciągnikiem nie zawsze jest pracą w transporcie, a zatem nie powinna być za taką uwzględniona, to zdaniem Sądu wbrew twierdzeniom Zakładu, możliwe jest zakwalifikowanie tej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach, mimo że zatrudniający pracownika zakład nie należał do określonej branży (działu przemysłu) według konwencji (nomenklatury) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), o czym także wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 marca 2014 r. (sygn. akt II UK 368/13, OSNAPiUS 2015 nr 7, poz. 99, str. 895). Bez wątpienia wykonywanie ciągnikiem prac polowych w oparciu o powyższe stanowisko należy uznać jako pracę wykonywaną w szczególnych warunkach z tytułu samego kierowania takim pojazdem, bowiem zauważyć należy, że charakter pracy kierowcy ciągnika wykonującego wyłącznie transport oraz kierowcy ciągnika wykonującego w pewnych okresach wyłącznie transport, w innych zaś przemiennie transport i prace polowe jest zbliżony - co więcej - praca polowa może być nawet cięższa i może być wykonywana w znacznie cięższych warunkach niż praca kierowcy wykonującego transport (por. również wyrok SA w Gdańsku z dnia 20 marca 2015 r., sygn. akt III AUa 1815/14, Lex nr 1679890).

Podkreślenia wymaga również, iż w postępowaniu przed sądami pracy

i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym również zeznaniami świadków i stron.

W postępowaniu wszczętym odwołaniem od decyzji organu rentowego Sąd kieruje się regułami dowodzenia określonymi w art. 227-309 k.p.c., zwłaszcza że w przepisach regulujących postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i nast. k.p.c.) nie ma jakichkolwiek odrębności lub ograniczeń. Przeciwnie, art. 473 § 1 k.p.c. stanowi,

że w sprawach z tego zakresu nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron, co oznacza,

że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty

oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi, w tym także zeznaniami świadków i stron.

Zatem z poczynionych wyżej ustaleń wynika, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał łącznie ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a tym samym spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu prawa do emerytury w świetle wyżej powołanych przepisów.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca,

w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W niniejszej sprawie wnioskodawca T. Z. wiek emerytalny osiągnął 3 marca 2015 r., a wniosek został złożony 16 czerwca 2016 r., a zatem w oparciu o powyższe, prawo do świadczenia emerytalnego należało przyznać począwszy od 1 czerwca 2016 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym został złożony wniosek o świadczenie emerytalne.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

w związku z powołanymi wyżej przepisami prawa orzeczono, jak w sentencji wyroku.